

ÖRN SKÖLDS VIK

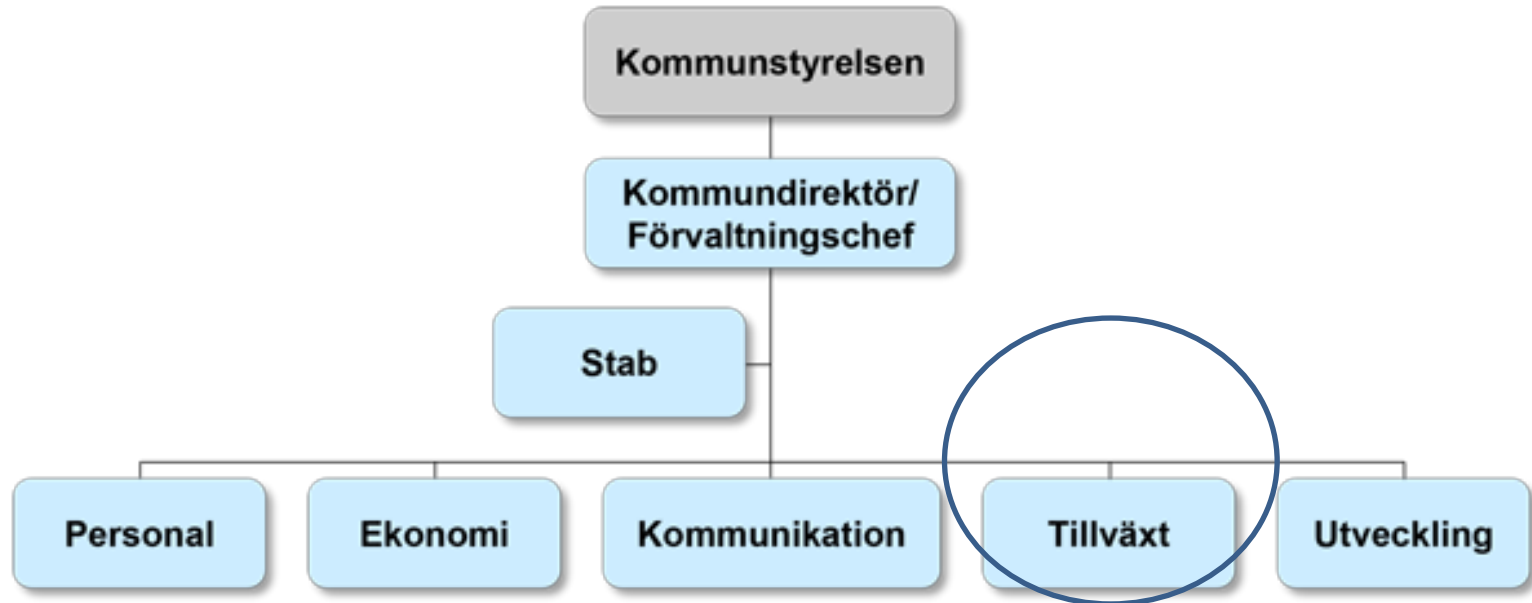




ÖRNSKÖLDSVIKS
KOMMUN



Kommunledningsförvaltningen



- **Folkhälso-och kompetensenheten**
- Mark- och exploateringsenheten
- Näringslivsenheten
- Avdelningsresurs

Folkhälso- och kompetensenheten

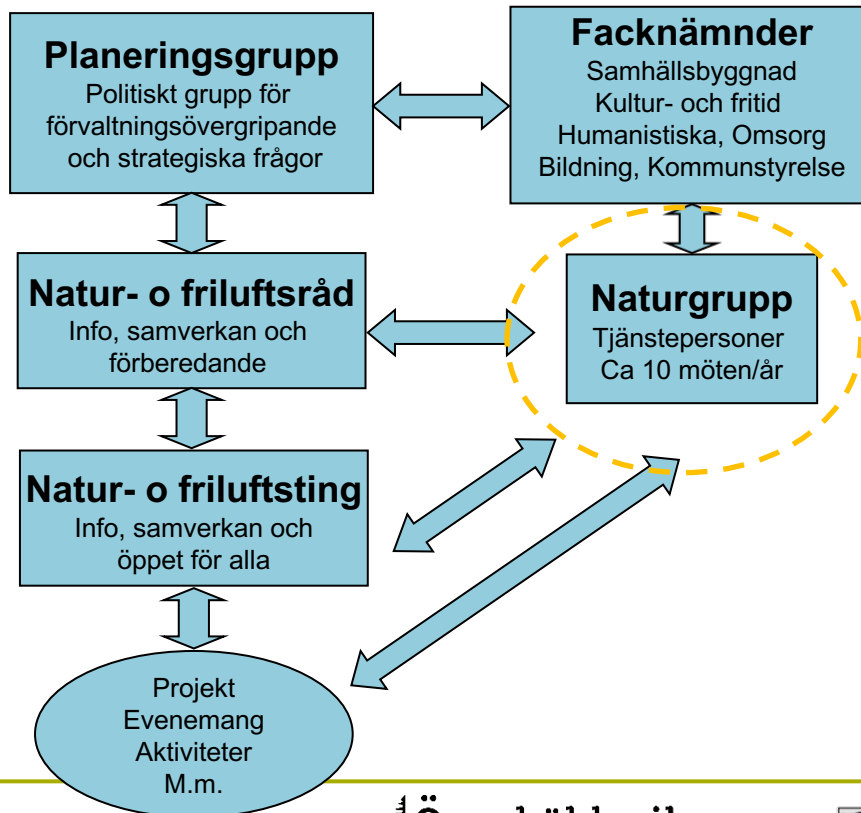
- Ungas etablering på arbetsmarknaden
- Eftergymnasial utbildning och forskningsfrågor
- Rekryteringsfrämjande insatser
- Jämlikhet, delaktighet och inflytande
- Trygga och säkra miljöer
- Goda levnadsvanor

Samverkansstruktur natur, kultur & friluftsliv



Ca 5 möten/år inkl.
en studieresa

1 möte/år



Naturgruppen

Förvaltningsövergripande samarbete



Samhällsbyggnads förvaltningen

Kommunbiolog
Friluftsstrateg
Byggnadsantikvarie
Landskapsarkitekt

Kommunlednings förvaltningen

Miljöstrateg
Markingenjör
Utvecklingsstrateger

Konsult- och service förvaltningen

Verksamhetsutvecklare

Bildnings förvaltninge n

Utredare

Välfärds förvaltningen

Verksamhetsutvecklare



Samarbete över gränserna

Naturgruppen

- Naturvård
- Friluftsliv
- Kulturmiljö
- Parker och grönytor
- Utepedagogik i skolorna
- Folkhälsa
- Strategisk planering
- Skog och mark
- Utemiljöer



Naturgruppen



- Samlar en bred kompetens - helhetssyn
- Lära känna varandra och varandras verksamheter
- Samordna åtgärder och projekt och evenemang
- Samordna Natur- och friluftsråd samt Natur- och friluftsting
- Behandla strategiska frågor (ex planer & program)
- Skapa verkstad utifrån antagna styrdokument (naturvårdsprogram, friluftsprogram & grönplan)



Natur- och friluftsråd



Syfte:

Forum för dialog,
information och
samarbete

Övergripande mål:

Gemensamt bevara och
utveckla vårt natur- och
kulturlandskap



Deltagande representanter:

Naturvård
Friluftsliv
Kulturmiljö
Turism
Markägare
Skogsägare
Politiker
Tjänstepersoner



Natur- och friluftsting



26 SEPTEMBER

Välkommen till seminarium om
NATURTURISM
– en växande besöksnäring i Örnsköldsvik och Höga Kusten

NÄR: 26 september 2018 Tid: kl 18.00-21.00 Var: Hemsalen, Kronan, Järnvägsgatan 6, Örnsköldsvik

SYFTE: Syftet med kvällen är att berörda aktörer ska få kunskap och inspiration kring naturturism i kommunen.

MÅLGRUPP: Entreprenörer och organisationer inom friluftsliv och naturturism, friskägare, myndigheter och intresserade privatpersoner.

MODERATOR: Fredrik Holmgren, näringslivschef, Örnsköldsviks kommun

PROGRAM:

- Kl 18.00 Välkommen - Der Nylen, Örnsköldsviks Natur- och friluftsliv
- Kl 18.10 Besöksnäringen väver - Maajaja Edman, Höga Kusten Destinationutveckling AB
- Kl 18.30 Inspirationsföreläsning- Christopher Storm, Grans Beckasin
- Kl 19.20 Fika
- Kl 19.40 Friluftsliv & Företagande Höga Kusten - Tobias Markusson, Örnsköldsviks folkhögskola
- Kl 20.00 Kunnskaldalen Ekoskog - Kristofer Wester, Holmen skog
- Kl 20.20 Besöksnäring i samarbeten- Mia Karlsson, Höga Kusten Turism
- Kl 20.35 Skötsel & förvaltning - Bo Edman, Örnsköldsviks kommun

ANMÄLAN: Senast 23 september på www.ornskoldsvik.se/naturturism

KONTAKT: Johanna Martnell, Örnsköldsviks kommun
e-post: johanna.martnell@ornskoldsvik.se
tel.0660-88666

ÖRNSKÖLD SVIK

HK DEST HÖGA KUSTEN
Örnsköldsviks Natur- och friluftsliv
ÖRNSKÖLDSVIKS KOMMUN

Välkommen på föreläsning
OROLIG FÖR I NATUREN
Känner du oro för att m
Ponduscentret De 5 s
i Sverige och den kun

DATUM: 12 november
PLATS: Kempsalen, 9
TID: kl 18:00-21:00
ANMÄLAN: Senast 8

PROGRAM:
18:00 Välkommen och
18:20 Mötan med
18:40 Mötan med
19:00 Fika
19:30 Mötan med
20:30 Arvning
21:00 Slut

Föreläsningen ä
Vi bjuder på fik

KONTAKT:
Johanna Mar
Tel.0660-886
johanna.m

www.orn



Örnsköldsviks Friluftspolitik

Policy

Principiella, övergripande ställningstaganden

Strategi

Anger hur vi ska leva upp till policy

Riktlinjer & Åtgärder

Konkreta åtgärder utifrån strategin

Friluftsliftet

1 miljon kronor per år avsatt för att genomföra åtgärder som lyfter friluftslivet



Friluftsluftet ex.



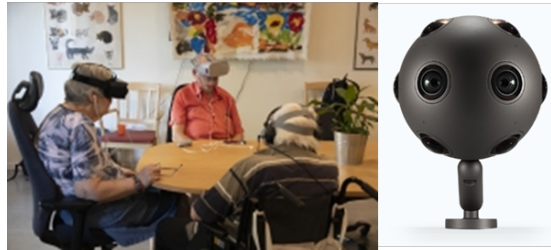
Utepedagogik:
Utbildning för lärare



Projektering:
Skolträdgård/Uteklassrum
2021



Friluftsluftutbildning:
Integrationsstödjare



Utrustning för Virtuellt utevistelse



Tillgänglighetsutrustning



LONA-projekt: Kunskap och känsla i närnatur

fågelsång
sol
grönska
trääd
vindslag
utomhus
hälsa
regn
blommor
dagsljus
luft
smaker
minnen
funktioner
frisk
välbefinnande
himmel
droppar
färger
dofter



Kunskap och känsla i närnatur
LONA-projekt Örnköldsvik kommun



ÖRNKÖLDSVIKS
KOMMUN

Varför satsning på målgrupp; äldre och personer med funktionsvariation ?

Alla har rätten av att komma ut i friska luften i naturen- även de som behöver hjälp för att komma ut.

Det påverkar hälsan – inte bara den fysiska även den psykiska, och i förlängningen är det en vinst för såväl individen som samhälle då individers förmågor bibehålls.

BAKGRUND

- Folkhälsopolitiskt program
- Trygghets- och säkerhetsprogram
- Miljö- och energistrategi
- Naturvårdsprogram
- Medborgarenkät Friluftsliv
- Öppna jämförelser SKR/Socialstyrelsen
- Kritik

KUNSKAP - hur ser det ut? Inventering miljö
- vad finns att lära? forskning

KÄNSLA - motiveras till förändring vilja
- uppleva med sina sinnen, prova på

"Det är finare på soptippen"

Det är en tragisk syn. 76-åriga Aina Hägglöf tar i allt hon kan för att styra rullstolen som hennes 86-åriga Charles Andersson sitter i. Men hon tvingas ge upp – rullstolen fastnar i gruset... – Tänk, det finns alla möjligheter för att det skulle kunna vara så fint här ute. Men inte en växt lever. Min Charles och alla de andra här är inte värda lite fägring, men på soptippen har de hur många fina blomarrangemang som helst...

Örnsköldsviks Allehanda



SYFTE

- Ökad medborgarnytta genom att **förbättra förutsättningarna till utevistelse** i sunda och säkra miljöer för brukare i särskilda boenden och LSS-boenden.
- **Ökat användande av närnatur/utemiljöer** kring kommunens
- särskilda boenden och LSS-boenden, vilket på lång sikt ger en
- förbättrad sammantagen hälsa för målgrupperna.

MÅL

Åtgärd 1: Inventering ute- miljöer

inventeringsmall, sammanfattad inventering , resultatet presenterat o överlämnat

Åtgärd 2: Kunskaps- och motivationshöjning

utbildningsinsatser personal; Ute-ambassadörer + implementeringsmall



Medverkande

Friluftstrateg

Folkhälsoutvecklare

Fastighetsförvaltare

Biolog

Parkingenjör

Utvecklingsledare

Tillgänglighetsstrateg

+ anlitad expert *Johan Faskunger*



Enhetschefer vård och omsorg och LSS

Personal, "blivande" ute-ambassadörer

Åtgärd 1: Inventering

Inför inventeringen:

Information från **boendechef** och **personal** (blivande ambassadörer) utifrån deras arbetsplatssamtal

Brukarmedverkan ansvarar personalen för.

Intervju med **boendechef** och **personal** ”på plats” vid inventeringstillfället.
Inventeringsmallen för **bedömning av kvaliteter** i utemiljön/närmiljön.

Dokumentation – i form av **foton**.



Bedömning

Bedömning på plats, sker utifrån aspekterna

- tillgång
- attraktivitet
- tillgänglighet
- användbarhet
- trygghet/säkerhet



GRÖN = bra kvalitet. Stimulerande, aktiverande, attraktiv, tillgänglig och trygg utemiljö

GUL = ganska bra kvalitet (enligt ovan), men enstaka brister att rätta till.

ORANGE = Dålig kvalitet med många brister

RÖD = Mycket dålig eller undermålig kvalitet

SÄKERHETSRIK = Miljön innebär en säkerhetsrisk, kräver direkt åtgärd, ex trasigt staket, gropar

Bedömningspunkter	Färg och poäng	Kommentarer
1. Entréer	ORANGE	XX
2. Gårdens storlek	GRÖN	
3. Fysisk utformning av gården	RÖD	
4. Inhägnad/staket, grind	RÖD	
5. Gångunderlag	GRÖN	
6. Belysning	ORANGE	
7. Buller	GUL	
8. Sittplatser	ORANGE	
9. Samlingsplatser, uteplatser	ORANGE	
10. Träd, växtlighet, odlingar, planteringar	ORANGE	
11. Aktivitetsytor	ORANGE	
12. Skyltning, information	ORANGE	
13. Ytans användbarhet vinterhalvåret	RÖD	
14. Skick, skötsel, underhåll	RÖD	
15. Övrigt utbud	RÖD	
16. Trygghet	GUL	
17. Attraktivitet	RÖD	
18. Tillgänglighet (samhälle)	RÖD	
19. Tillgänglighet (natur)	RÖD	
Total poäng	17	

Den övergripande bedömningen görs genom att addera färgernas poäng och sedan se efter var den totala summan hamnar på skalan enligt kategoriseringen nedan. 0-4 poäng=betyg 1 osv.

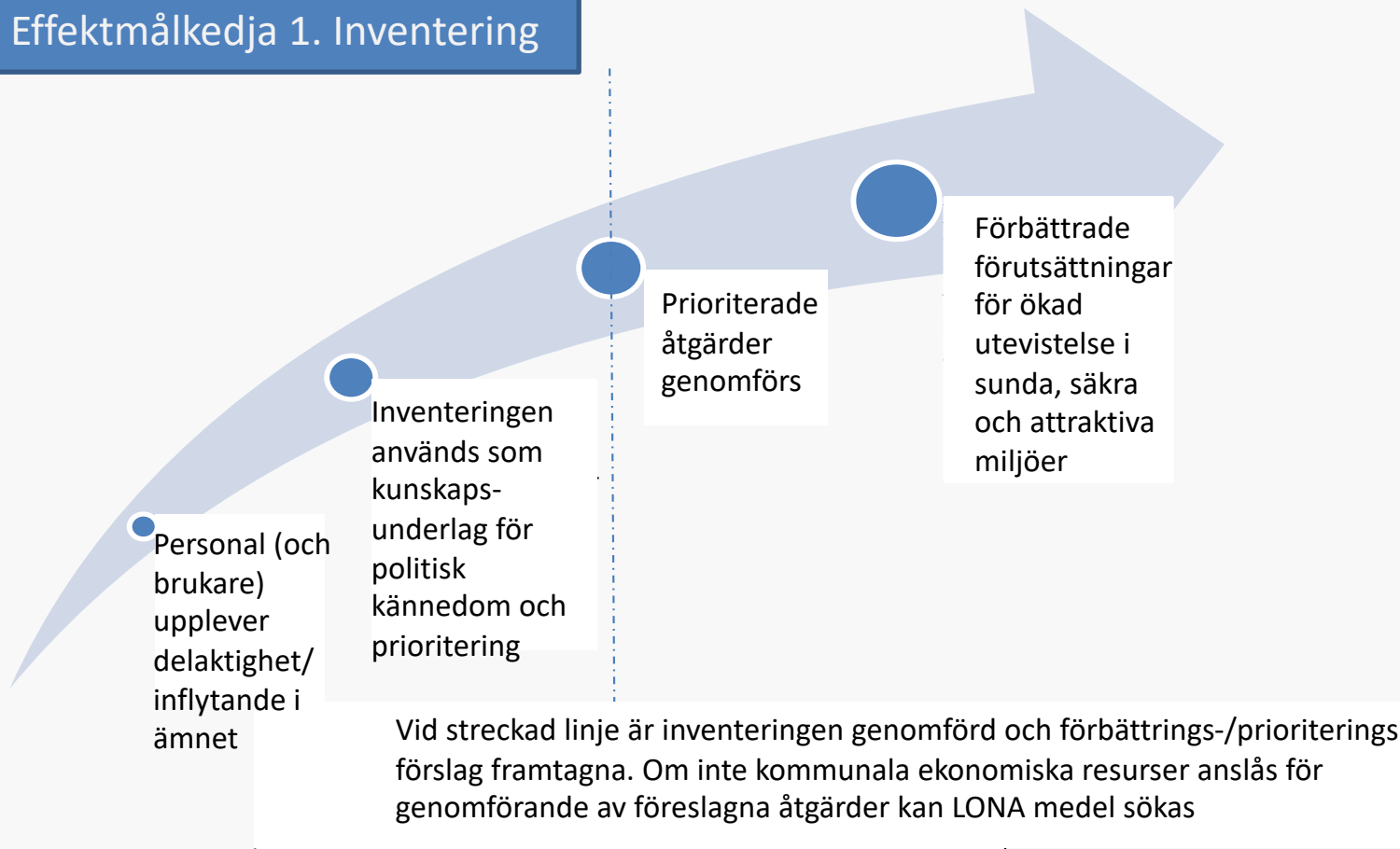
0-4=1	5-10=2	11-16=3	17-22=4	23-28=5
29-34=6	35-40=7	41-46=8	47-52=9	53-57=10

Miniminivå ?

- Belysning –säsonger, dygnets timmar
- Gångvägar – sittplats-vila-plats
- Umgängesplatser –uteplatser
- Sinnesstimulans – våra 5 sinnen
- Platser för aktivitet; tradition/minnen.
- Övrigt önskvärt: grill-ring, hönsgård, vattenspel
karta/info om tillgänglig närnatur; friluftsområden, fiskeplats, parker m.m



Effektmålkedja 1. Inventering



Åtgärd 2: Kunskaps- och motivationshöjande insats

Under 2 år:

Utbildningsdagar för två personal/boende

= 100 Ambassadörer

Utbildningsdag (enhetschefer och ambassadörer)

Implementeringsmall

ger förutsättningar för fortsatt arbete på arbetsplatserna



Lilian Lavesson



Anna Bengtsson



Jane Lindell-Ljunggren



Vårdpersonalen i fokus

MÅL:

Öka kunskap, motivation och vilja att vistas utomhus (tillsammans med brukarna)

SYFTE:

Öka intresset och efterfrågan av naturupplevelser i närmiljön



Dokumentation

Kunskap och känsla i närmatur
LONA-projekt 2012–2015 Örnsköldsviks kommun



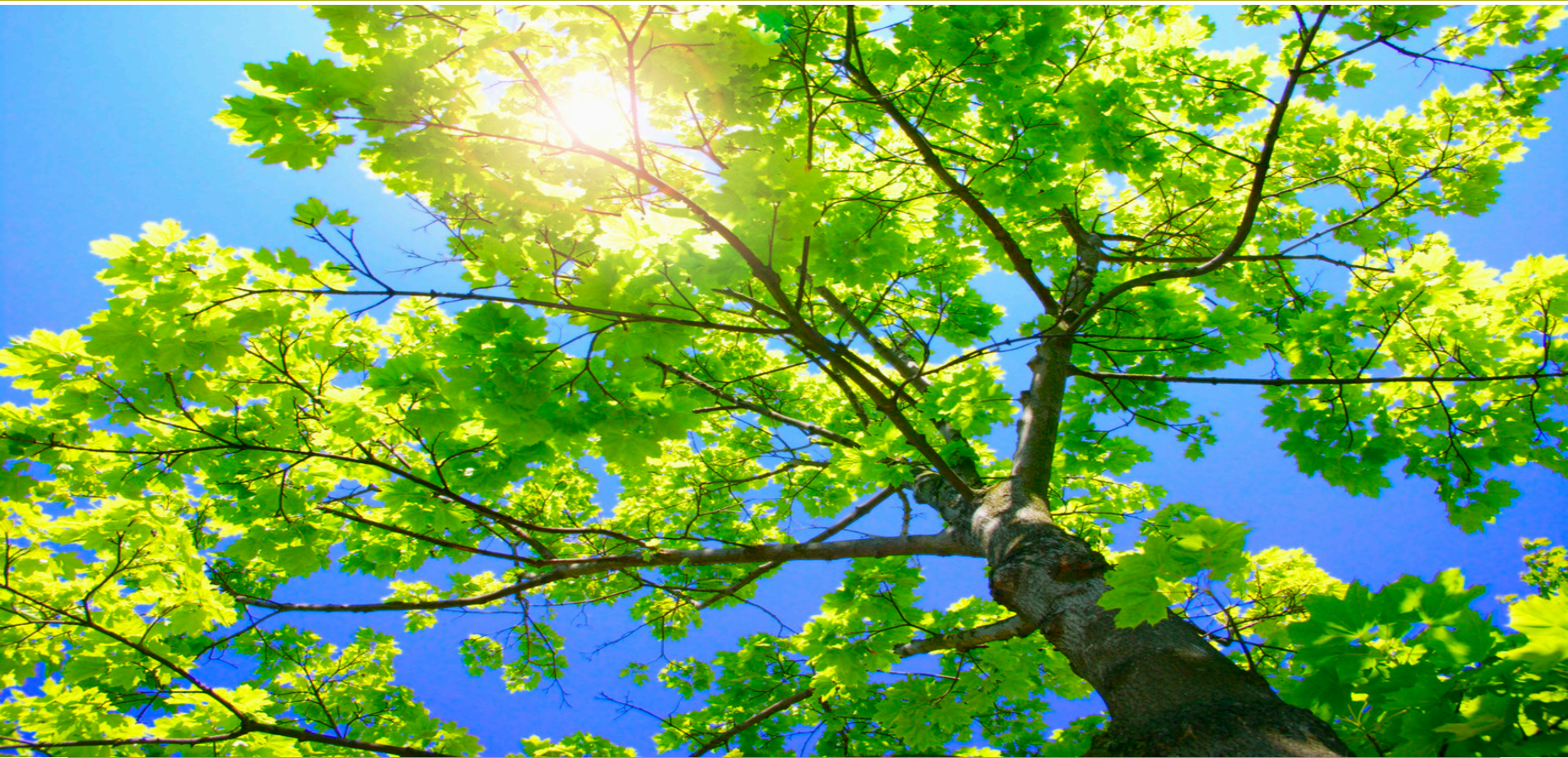
Denna naturvårdssatsning har medfinansierats genom statsbidrag förmedlade av Länsstyrelsen i Västernorrland.

INSPIRATION till utevistelse EN SAMMANSTÄLLNING

AMBASSADÖRER FÖR UTEVISTELSE



**ÖRNSKÖLDSVIKS
KOMMUN**



**ÖRNKÖLDSVIKS
KOMMUN**

”BAD på Käringberget”

Äldreboendet Rosenberg



...gjorde jag något som jag ej gjort förut. En dam hos oss på Rosenberg hade en enda önskan denna sommar och det var att få bada på Käringberget. Personalen hade ”städat bort” hennes baddräkt för att de var oroliga för att hon skulle gå själv. En dag i slutet av juli kommer hon glad i hågen in på träffpunkten och slänger av sig kläderna och mannekängar för oss i sin nu hittade baddräkt. Ett par dagar senare kommer hon in på träffpunkten klockan sju på morgonen och säger; ”Nu åker vi och badar”. Jag bad henne vänta någon timma. Det var +7 grader ute.

Strax före nio åkte vi iväg. Jag har henne och rullatorn i bilen. Framme vid Käringberget blir hon lite besviken att det inte fanns några bryggor kvar, hon hade tänkt hoppa från bryggan (tur för mig). Damen i fråga var både lång och tung, Vi klädde om och gick ut i vattnet, När vi kommit ned i vattnet till knäna kastade hon sig tvärt framåt i vattnet. Gud, tänkte ja, tänk om jag inte orkar få upp henne, men det gick bra. Hon upprepade det två gånger till, och så sa hon: ”NU, Lena, kan du berätta för dem på Rosenberg att jag har badat”. Detta pratade hon om sedan många gånger.

Effektmålkedja åtgärd 2: Kunskaps- och motivationshöjning



Vid streckad linje är åtgärden kunskaps- och motivationshöjning genomförd, därefter är effekten avhängig en väl genomförd implementering och vidmakthållande



Effekter

Enkätundersökning och uppföljning på Örnsköldsvik, kommunens intranät

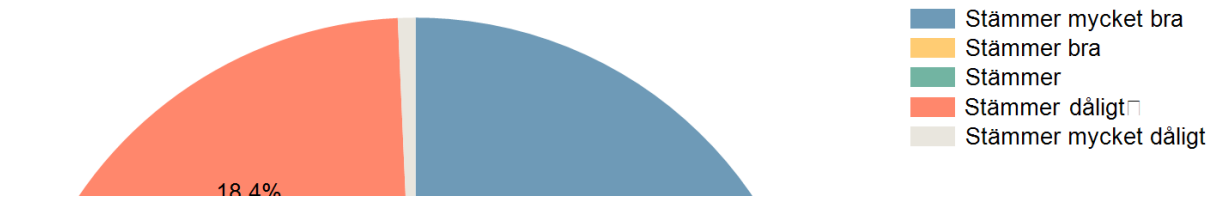
Gäller samtlig vårdpersonal och chefer på särskilda boenden

- Nuläge
- Efterläge (6 mån efter avslutat projekt)

Mäter projektets effekter

– möjliggör jämförelser

4. Det är prioriterat i det dagliga arbetet att brukarna på min arbetsplats vistas utomhus regelbundet.



5. På min arbetsplats får brukarna stöd att vistas utomhus minst 1 gång/vecka under sommarhalvåret.



7. Har du vistats utomhus med någon/några brukare under de senaste 5 arbetsdagarna?



13. Om det finns hinder för att brukarna kontinuerligt ska kunna vistas utomhus året runt, vilka är det?



Förslag för arbetet framåt

FYSISK MILJÖ

- **Skapa strategi** för prioriteringar och föreslagna åtgärder och budget i utemiljöer – långsiktig planering
- **Vid budgetering av nybyggnationer** - avsätt X % kr till utemiljö
- **Skapa optimal ansvarsfördelning** av skötsel av utemiljöer- vem gör vad? Rätt kompetens

ARBETSSÄTT

- **Ambassadörer och enhetschefer**
Förändringsarbete: ansvar för implementering- uppföljning– vidmakthållande – nätverk
- **Skötselansvariga** – kunskap och förståelse för sin roll, genomtänkt ansvar/fördelning

Lärdomar utifrån projektet

- Bygg utifrån politiska styrdokument
- Involvera många kompetenser
- Förankra så högt och brett som möjligt för implementering och vidmakthållande
- Involvera cheferna tidigt och under hela processen
- Involvera fastighetsskötarna och deras chefer, se över gränsdragningar
- Minimera antalet inventerare – helst en och samma
- Skapa och håll igång ambassadörsnätverk, ex. genom socialt intranät
- Använd media - intresse skapar förväntningar



Mer läsning

SHL



6 | NYHETER

Kommunen Omsorgsnämnden

Alla ska få komma ut

ÖRNSKÖLDSVIK I likhet med fängelseinterner ska nu de gamla på Örnsköldsviks boenden få rätt att komma ut en gång om dagen.

– Det fungerar bra även i dag, men nu säkerställer vi att alla får möjligheten, säger Anna-Belle Strömberg (S), ordförande i omsorgsnämnden.

Det var Kristdemokraterna som motiverade om rätten för de gamla på äldreboendena att komma ut en gång om dagen.

– Såvitt vi vet finns inget krav om utomhusvistelse inom äldreomsorgen, vilket är märkligt. En sådan



Anna-Belle Strömberg (S), ordförande i omsorgsnämnden, tycker att det fungerar bra redan i dag.

FOTO: MARIA EDSTRAND/ARKIV

rätt har sedan länge tillskrivits fängelseinterner”, skrev KD bland annat i sin motion.

Motionen lades i augusti ifjol och har behandlats relativt snabbt. Vårdförvaltningen föreslog att politiker



Många äldre på boenden har skrivit utomhusvistelse dagligen i sin genomförandeplan. Nu ska det som är rutin på vissa ställen ska nu bli tvingande.

FOTO: JESSICA GOWETT

na skulle säga ja, och omsorgsnämnden köpte det. Nu har frågan varit uppe i kommunstyrelsen där det också blev ja – vilket innebär att beslutet i kommunfullmäktige sannolikt bara blir en formalitet. Allra helst som Socialdemokraterna

i nämnderna sagt ja till en borgerlig motion.

Redan i dag finns möjlighet till daglig utomhusvistelse på vissa boenden.

Många har en genomförandeplan där utomhusvistelse finns med, och pla

nen ska följas, säger Anna-Belle Strömberg.

– Det fungerar bra även i dag, vi är en bit på väg. Det som är en rutin på vissa boenden ska vi nu kvalitets-säkra så att det görs på samtliga ställen.

Det som är rutin på vissa boenden ska nu alltså bli tvingande för alla.

Vi säkerställer att alla äldre som vill får möjlighet komma ut, säger Anna-Belle Strömberg.

Katrina Jevstjad är chef på vårdförvaltningen och hon ser ingen dramatik i nyordningen.

Grunden finns redan i dag, vi jobbar redan med det här.

När beslutet är taget i kom-

munfullmäktige – hur lång tid tar det innan rätten till utomhusvistelse finns på alla boenden?

– Det är en svår fråga. Vi ligger in det i vår verksamhetsplan. Målsättningen någon gång under året.

Hur stort är det här, blir det mycket merjobb?

– Egentligen inte, men behöver tillta över skeden. Vi kanske mår bra om personal över.

Bli det dyrt?

– Det ska rymmas budget.

– Det ska rymmas budget.

Efterdyningar

- Ny tjänst; verksamhetsutvecklare för utemiljöer särskilda boenden o förskola/skola
- Resultat av projektet blev underlag till funktionsprogram för nybyggnation
- Funktionsprogram för utemiljöer tas fram
- Frågan om utevistelse för äldre uppmärksammas i media
- Beslut om äldres rätt till utevistelse minst en gång/dag
- Friluftsdagar för äldre på boenden
- Satsning på äldre mäns utevistelse och mötesplatser ute, för psykisk hälsa
- Omfördelning av ansvar och insatser för gröna ytor/skötsel
- Friluftsliftsmedel till utvalda särskilda boenden





Tack för mig!

Birgitta Edin-Westman
Utvecklingstrateg Tillväxtavdelningen
2021-01-28
birgitta.edin-westman@ornskoldsvik.se